

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ**

СІПІЙ В. В. ВЕЛИЧКО Л. П.

Робоча програма дисципліни

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЇ ТА НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 011
Освітні, педагогічні науки**

Київ – 2024

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Інституту педагогіки НАПН
України

Олег ТОПУЗОВ

від “ 29 ” серпня 2024 р.

«ПОГОДЖЕНО»

Заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки НАПН України

Микола ГОЛОВКО

від “ 29 ” серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
дисципліни**

**«ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ТА
НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ»**

для здобувачів вищої освіти

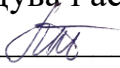
Ступінь «Доктор філософії»

спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ-2024

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Завідувач аспірантури та докторантури

 Марина ПАВЕЛЬЧУК

Робоча програма навчальної дисципліни «ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ТА НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, 2024. – 14 с.

Автори:

Сіпій Володимир Володимирович, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАПН України

Величко Людмила Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Рецензенти:

Морін Олег Леонідович., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач науково-організаційного відділу Інституту проблем виховання НАПН України.

Засєкіна Тетяна Миколаївна., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України.

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України.

Протокол № 9 від «29» серпня 2024 р.

© Сіпій Володимир Володимирович, 2024 рік

© Величко Людмила Петрівна, 2024 рік

© Інститут педагогіки НАПН України, 2024 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ¹

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	за вибором аспіранта
Загальна кількість годин – 30		
Модулів – 1	<u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u>	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		4-й
		Семестр
		7-й
Індивідуальне заняття не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>Доктор філософії</u>	Лекції
		4 год.
		Семінарські
		6 год.
		Самостійна робота
		20 год.
		Вид контролю: залік

¹ *Примітка:* Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу» є сформувані у здобувачів розуміння концептуальної ролі природознавства у розвитку світової культури; розкрити значення наукового світогляду у формуванні особистісних цінностей людини.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

- здатність і готовність розв'язувати комплікативні науково-дослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації голістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти);

загальні компетентності (ЗК):

- здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність (**ЗК 1**);
- здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (**ЗК 4**);
- здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел (**ЗК 5**);
- здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення (**ЗК 6**);
- здатність і готовність до популяризації української культурної спадщини, національних цінностей на засадах інтеграції до загальноєвропейських і глобальних цінностей (**ЗК 11**);

фахові компетентності (ФК):

- науково-комунікаційна компетентність (**ФК 1**) виявляється в здатності і готовності здійснювати письмову та усну інтеракцію на високому рівні володіння державною та іноземними мовами.
- дидактико-методична компетентність (**ФК 2**) виявляється в здатності і готовності застосовувати в освітньому процесі сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.
- цифрова (діджитальна) компетентність (**ФК 3**), виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності.
- компетентність популяризації здорового способу життя (**ФК 8**), яка виявляється в здатності і готовності інтегрувати в зміст освіти питання і проблеми, безпосередньо пов'язані з використанням здоров'язбережувальних технологій під

час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом.

– рефлексійно-дослідницька компетентність (**ФК 15**), яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

Результати навчання дисципліни «Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу» можна вважати успішними за умови досягнення **програмних результатів навчання:**

	Знання	Уміння
ПРН 1	– знання концептуальні та методологічні, знання в галузі освіти – знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання	– уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
ПРН 4	– знання про сучасні інформаційні технології, форми, методи та засоби їх використання в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності – знання про сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти на основі – застосування новітніх інформаційних технологій	– уміння застосовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності – уміння використовувати розмаїття наявних технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (на основі застосування новітніх інформаційних технологій)
ПРН 5	– знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження – знання про способи здобуття професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел	– уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти – уміння визначати актуальність професійно значущої інформації – уміння працювати з різними джерелами інформації
ПРН 6	– знання про саморозвиток та самовдосконалення особистості, теорії особистості – знання про особливості професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення суб'єктів освітньої і наукової діяльності	– уміння саморозвитку особистості – уміння самовдосконалення особистості – уміння професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення вчителя закладу – загальної середньої освіти/викладача закладу вищої освіти/науково-педагогічного працівника

ПРН11	– знання про необхідність і доцільність – популяризації української культурної спадщини – знання про національні, загальноєвропейські і глобальні цінності	– уміння застосовувати розмаїття способів популяризації української культурної спадщини в освітньому процесі – уміння інтегрувати національні, загальноєвропейські і глобальні цінності в змісті освіти
ПРН14	– знання про наукову комунікацію українською мовою – знання стратегій комунікації учасників освітнього та науково-дослідного процесів – знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти	– уміння здійснювати наукову комунікацію (усно і письмово) українською мовою (іноземною/іноземними мовами) – уміння презентувати усно і письмово результати науково-дослідної діяльності українською мовою (іноземною/іноземними мовами)
ПРН 15	– знання з дидактики середньої та вищої школи – знання часткових (предметних методик) – знання про новітні методологічні підходи, закономірності і принципи освіти в галузі освіти, технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання – знання сучасних досягнень психо дидактики, медіа-дидактики та ін. – знання про ключові компетентності учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та наскрізні вміння (soft skills)	– уміння визначати методологію науково-педагогічного дослідження з дидактики вищої та середньої школи – уміння застосовувати в освітньому процесі технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання
ПРН 16	– знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності – знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України, країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу	– уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення для використання в освітній і науково-дослідній діяльності – уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти
ПРН 21	– знання про способи популяризації здорового способу життя – знання про можливості і	– уміння популяризації здорового способу життя – уміння інтеграції в зміст освіти питань, безпосередньо пов'язаних із

	способи інтеграції в зміст освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом	використанням здоров'язбережувальних технологій
ПРН 24	– знання про сталий розвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності – знання про організацію сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів	– уміння забезпечення сталого розвитку суб'єктів освітнього процесу – уміння підтримувати сталий розвиток учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів
ПРН 28	– знання про рефлексію особистості, – знання про науково-дослідницьку та професійно-педагогічну рефлексію	– уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності – уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі

У *результаті* вивчення дисципліни «Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу» здобувач повинен:

знати:

- сутність і зміст понять «наукова картина світу», «концепції природознавства», «ціннісні орієнтації»;
- історію виникнення й основні концепції картин світу;
- про роль природничо-наукового знання в розвитку світової культури;

уміти:

- оперувати основними поняттями природничо-наукової картини світу;
- характеризувати загальнокультурну цінність природничо-наукових знань і особливості сучасної наукової картини світу;
- пояснювати вплив людини на довкілля;
- володіти методами формування в учнів ціннісних орієнтацій на основі наукової картини світу;

обґрунтовувати та проявляти ставлення:

- щодо інтегрованого підходу до розкриття ролі й місця природничо-наукового знання в сучасному суспільстві;
- щодо природничо-наукових понять і концепцій у власній науковій і педагогічній діяльності.

– сутності ціннісних орієнтацій особистості; основних принципів наукової картини світу.

Програма навчальної дисципліни «Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу» складається з одного модуля. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредит за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Тема 1. Наукова картина світу і місце людини в ній	22	2	4	-	16
Тема 2. Формування ціннісних орієнтацій учнів на основі наукового пізнання навколишнього світу	8	2	2	-	4
Всього годин	30	4	6	-	20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Наукова картина світу і місце людини в ній	2
2.	Формування ціннісних орієнтацій учнів на основі наукового пізнання навколишнього світу	2
	Разом	4

Тема 1. Наукова картина світу і місце людини в ній.

План:

1. Наука як феномен культури.
2. Особливості наукового пізнання.
3. Природознавство як комплекс наук про природу
4. Історичні етапи пізнання природи
5. Концепції сучасного природознавства
6. Основні поняття і принципи наукової картини світу
7. Формування сучасної наукової картини світу.
8. Рівні організації речовини та живих систем

Тема 2. Формування ціннісних орієнтацій учнів на основі наукового пізнання навколишнього світу.

План:

1. Цінності та ціннісні орієнтації особистості в контексті наукового світогляду.
2. Педагогічна кореляція ціннісних орієнтацій учня і його наукового світогляду.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Природничі науки в контексті культури	2
2.	Систематизація знань у формі наукової картини світу	2
3.	Ціннісні орієнтації особистості з погляду педагогіки і психології	2
	Разом	6

Тема 1. Природничі науки в контексті культури

Питання для обговорення:

1. Історичні етапи пізнання природи
2. Концепції сучасного природознавства

Тема 2. Систематизація знань у формі наукової картини світу

Питання для обговорення:

1. Основні поняття і принципи наукової картини світу
2. Інтегрування природничо-наукового знання на основі ієрархії рівнів організації матерії
3. Людина в природі. Концепція сталого розвитку

Тема 3. Ціннісні орієнтації особистості з погляду педагогіки і психології

Питання для обговорення:

1. Сутність ціннісних орієнтацій особистості
2. Педагогічний досвід формування ціннісних орієнтацій учня.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 5 тем (по 4 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання або презентації.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1	Ознайомлення з концепціями сучасного природознавства. Встановлення історичних етапів становлення цих концепцій (письмова робота на 2-3 аркушах формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на семінарському занятті)	4
2	Складання тлумачного словника основних понять, що характеризують сучасну наукову картину світу (письмова робота на 1-2 аркушах формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал; презентація PowerPoint (від 10 слайдів) на семінарському занятті)	4

3	Складання схеми відповідності рівнів організації матерії та об'єктів, що вивчаються на цих рівнях (графічна схема на 1 аркуші формату А4, презентація PowerPoint на семінарському занятті)	4
4	Складання навчальних завдань міжпредметного змісту на основі синхроністичної таблиці «Видатні відкриття у природничих науках» (2-3 завдання з короткими відповідями у письмовій формі на аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим представленням на семінарському занятті)	4
5	Підготовка доповіді про можливості формування в учнів ціннісних орієнтацій на основі матеріалів власного дослідження (письмова робота на 3-4 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень у вигляді презентації PowerPoint на семінарському занятті)	4
	Разом	20

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

В освітньому процесі застосовують.

Зокрема:

за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування умінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

за джерелами знань:

- словесні - розповідь, пояснення, лекція;
- наочні - демонстрація, ілюстрація.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- проблемний;
- частково-пошуковий;
- дослідницький.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального змісту здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять,

виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового іспиту. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; неприпустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на * семестри, із них 85 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських, лекційних заняттях, 15 балів – на заліку.

Схему нарахування балів з дисципліни наведено в таблиці.

Таблиця

Поточне оцінювання, самостійна робота, залік										Підсумковий контроль	Сума
T1					T2					15	100
Л	C1	C1	C/p1	C/p2	C/p3	Л	C	C/P1	C/P2		
5	10	10	10	10	5	5	10	10	10		

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; C/p – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Комп'ютерні презентації лекцій.
2. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу» – рукопис.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року No 988. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#n8>
2. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80/conv#n3>
3. Лашевська Г. А. Контекстні завдання з хімії в підручнику для 7 класу як засіб формування природничо-наукової грамотності й розвитку наскрізних умінь. *PrOsvita*, 2024. No 2, С. 84-95. DOI: <https://doi.org/10.36074/PrOsvita.issue2.006> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740767/>
4. Величко Л. П. Хімічний складник природничо-наукової компетентності. *Український Педагогічний журнал*, 2024. № 3, С. 207–215. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-207-215> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/742766/>
5. Непорожня Л. Формування природничо-наукової компетентності в контексті сучасної профорієнтації школярів. Всеукраїнські психолого-педагогічних читання, присвячені пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича. Збірник матеріалів XIII всеукраїнських психолого-педагогічних читань, м. Київ, 20 травня 2024 р. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2024. С. 66–68. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/743995>
6. Сіпій В. В. Навчально-методичне забезпечення природничої галузі державного стандарту базової середньої освіти: між предметні зв'язки. Професійна позиція: думки, аргументи, факти. Матеріали конференції, м. Кропивницький, 25–29 квітня 2024 р. Кропивницький : Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського. С. 17-18. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740870/>
7. Величко Л.П.Провідні природничо-наукові ідеї у змісті шкільної хімічної освіти. *Український педагогічний журнал*. 2019. № 4. С.49-51.
8. Величко Л.П. Синхроністична таблиця як засіб інтегрування знань з природничих предметів. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 3. С. 260–264.
9. Гончаренко С.У. Формування наукового світогляду учнів під час вивчення фізики: посіб. для вчителя. Київ, 1990. 208 с.
10. Гончаренко С. У. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу : монографія. Київ, 2013. 220 с.
11. Гуз К. Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. Полтава, 2004. 472с
12. Сіпій В. В. STEM-технології здоров'язбереження у формуванні кар'єрної спрямованості здобувачів освіти. *Освіта та здоров'я підрастаючого покоління* : матеріали VI Міжнародного симпозіуму, м. Київ, 16–19 квітня 2024 р. Київ : Аталон, 2024. С. 172–173. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740814/>
13. Формування наукової картини світу учнів ліцею в умовах інтеграції змісту освітніх галузей : практичний посібник / Ільченко В. Р., Гуз К. Ж., Засєкіна Т. М., Ільченко О. Г., Гринюк О. С., Антонюк М. А., Олійник І. М., Білик Н. І., Ляшенко А. Х., Педенко В. П. [Електронне видання]. Київ. 2021. 324 с.
14. Величко Л. П. До формування природничо-наукової компетентності учнів у навчанні хімії. *Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих наук в контексті вимог Нової української школи*: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 травня 2024 р., м. Тернопіль). Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. С.126–128. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741615/>

15. Rybalko L., Topuzov O., Velychko L. Natural science education concept for sustainable development. *Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF)*. 2020. Vol. 166. [DOI:10.1051/e3sconf/202016610030](https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016610030)

Додаткова

1. Величко Л.П. Вивчення рівнів структурної організації органічних речовин. Біологія і хімія в рідній школі. 2019. № 5.
2. Величко Л. Методологічні знання в шкільному курсі хімії. Біологія і хімія в школі, 2011. № 5. С.8-13.
3. Величко Л. Про координацію змісту шкільних природничих предметів. Шлях освіти. 2002. № 1. С.30-32.
4. Величко Л. Синергетичні характеристики навчального процесу. Біологія і хімія в школі. 2006. № 3. С.8-10.
5. Гончаренко С.У. Формування у дорослих сучасної наукової картини світу : монографія. Київ, 2013. 220 с.
6. Ільченко В.Р. Теоретичні основи формування природничо-наукової картини світу. Формування природничо-наукової картини світу в учнів середньої школи. – Київ-Полтава. 2005. – С. 17-26.
7. Рибалко Л. Навчання природничих предметів на засадах еколого-еволюційного підходу в загальноосвітніх навчальних закладах: теорія і практика : монографія / Ліна Рибалко ; [наук. ред. Топузов Олег Михайлович] ; НАПН України, Ін-т педагогіки. – Полтава : [Мирон І. А.], 2014. – 399 с.
8. Садовий М.І. Нариси з еволюції основних фізичних ідей XIX-XX, початку XXI ст.: [наук.-метод. посібн. для викл. пед. ВУЗів та майбутн. учителів]. / М.І. Садовий, Л.І. Кондратьєва та ін. – Кіровоград: Ексклюзив-Систем, 2008. – 337 с.
9. 11.Садовий М.І. Сучасна фізична картина світу: [навч. посібн. для студ. пед. вищ. навч. закл.] / М.І. Садовий, О.М. Трифонова – Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії«Авангард», 2016. – 180 с.
10. 12. Степанюк А.В. Методологічні та теоретичні основи формування цілісності знань школярів про живу природу : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01. Тернопіль, 1999. 474 с.
11. Трифонова О. М., Садовий М. І. Наукова картина світу XXI століття: інтегративність природничих і технічних наук: навчальний посібник. – Кропивницький..2019. 332 с.

УДК 373.5.016:167/168+316.752(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 9 від «29» серпня 2024 р.).

Сіпій В. В., Величко Л. П. Формування в учнів ціннісних орієнтацій та наукової картини світу Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / В. В. Сіпій. [Електронне видання]. Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2024. – 14 с.

Рецензенти:

Морін Олег Леонідович., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач науково-організаційного відділу Інституту проблем виховання НАПН України.

Засєкіна Тетяна Миколаївна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України.

Зміст курсу розкриває специфіку природничо-наукової компоненти культури, її зв'язки з гуманітарною компонентою; дає уявлення про основні природничо-наукові концепції як основу сучасної наукової картини світу; розкриває роль людини в біосфері, в діалозі науки і суспільства, а також можливості формування в учнів світоглядних орієнтацій, особистісних цінностей і особистісних смислів на основі наукового пізнання навколишнього світу.

The content of the course reveals the specifics of the natural-scientific component of culture, its relationship with the humanitarian component; gives an idea of the main natural-scientific concepts as the basis of the modern scientific picture of the world; reveals the role of man in the biosphere, in the dialogue between science and society, as well as the possibility of forming worldview orientations, personal values and personal meanings in students based on the scientific knowledge of the world around them.